

Kmet, delavec
in obrtnik
maj bodo naro-
du vodnik!

Izkušnja vaše sreče.
Marečnina:
za celo leto Din 30—
za pol leta „ 15—
za mesec „ 5—
za celo leto Din 30—
Inserati po tarifi. — Pismenim vprašanjem naj se prilepi znamka za odgovor. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Glasilo „Slovenske Kmetijske Stranke“.

Vseobse vživaj
vse svede
svojega dela in
marljivosti!

Prekopaj se na v-
rhuje. — Plača in teli
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kelečevski
ulici št. 7. — Telefon
leter. št. 2508. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.104.

Politika in politična taktika.

Pretekli teden so naši politični nasprotniki poskusili razširiti v javnosti vest, da je naš list krenil politično na čisto novo pot. Ta trditev je očitno preračunana na to, da bi vzbudila med našimi pristaši mnenje, da smo mi zavrgli naš stari kmečki program, da smo se odrekli kmečki misli in da smo se udinjali kdo ve komu. Smatramo torej, da resna in poučna beseda o tej stvari ne bo odveč.

V politiki je treba strogo razločevati dvoje: Politični program in politično taktiko.

Program stranke vsebuje to, kar stranka hoče. Naš program n. pr. hoče, da priborimo kmečkemu stanu vse tiste politične pravice in vse tiste gospodarske ugodnosti, ki kmetom v naši državi po vsej pravici pritičejo, ker tvorijo kmetje ogromno večino prebivalstva v naši državi. Naš program zahteva, da imej v prvi vrsti kmet pravico do državnega proračuna, da kmet ne bo samo dajal in plačeval, prejimali pa bi samo drugi, ampak da bo tudi on prejemal. In ne samo to zahteva naš program, ampak zahteva tudi to, da naj kmetje kot večina odločujejo, koliko bo kdo dobil od državnega proračuna, ne pa da drugi odločujejo, koliko se bo izdalo iz državnega proračuna za potrebe kmečkega stanu.

Druga stvar je pa politična taktika. Zgoraj smo povedali, kaj zahteva naš program. Ni pa dovolj samo to vedeti, kaj da hočemo, ampak moramo najti tudi primerna pota in sredstva, po katerih in s katerimi najložje dosežemo uresničenje svojega programa. Ta pota so v raznih menjajočih se razmerah in okoliščinah lahko različna, oziroma morajo biti različna.

Različna morajo biti ta pota že celo glede na politične zveze z različnimi drugimi strankami.

Politika je borba za politično moč v državi. Brez politične moči se ne da uveljaviti noben program in tudi ne noben del programa. Kdor pa sam nima večine, se mora vezati z drugimi strankami. Jasno je, da se skuša vsak vezati s tistim, od katerega pričakuje trenutno največ pomoči in uspeha.

To je tako, kakor je v vojni. Mi smo videli, kako so se zvezali Angleži, Francozi, Rusi in Italijani proti Avstriji in Nemčiji. Takrat so bili Angleži in Nemci najhujši sovražniki. Danes pa, ko grozi Angležem velika nevarnost od sovjetske Rusije, se Angleži silno približujejo Nemcem, tistim Nemcem, ki so bili še včeraj njihovi najhujši sovražniki. Zakaj delajo pametni Angleži tako? Zato ker je njihov program moč in veličina Anglije, ta program pa se da izvršiti danes s pomočjo Rusije, jutri s pomočjo Nemčije. To se pravi z drugimi besedami: Program ostane, politična taktika pa se menja po dnevni potrebi.

Če se n. pr. Radić zveže danes s Pribičevićem, se to še ne pravi, da je »izdal« in »prodal« svoj program, ampak to se pravi le, da je izbral samo sredstvo za uresničenje in dosego svojega programa. Kakor hitro pa se razmere izpremenijo, se morajo naravno izpremeniti tudi bojna sredstva. Isto je v Sloveniji. Če smo se mi odločili pri volitvah za Trgovsko zbornico za protiklerikalno listo, smo se odločili zanjo zaradi politične taktike. Naš program pa ostane zaradi tega vseeno neizpremenjen. Toliko v pojasnilo.

Državni proračun.

V vsaki javni ustanovi, pa najsi bo to kakšno priprosto pevsko ali bralno društvo na deželi, ali pa občina, okraj ali država, je najvažnejša zadeva proračun, to je pregled dohodkov in stroškov. Kjer takega pregleda nimajo in kjer se denar troši kar tja v en dan, ne da bi kdo vedel, kje se bo vzelo pokritje za izdatke, tam mora priti do neizogibnega poloma.

Tisti, ki mora skrbeti za proračun v državnem gospodarstvu, je finančni minister. Finančni minister pozove pravočasno vsa ministrstva, da sestavijo seznam vsega,

kar potrebujejo za izvrševanje poslova svojega resora. Naravno je, da zahteva vsak resorni minister za svojo stroko kolikor mogoče mnogo. Stvar finančnega ministra pa je, da preskrbi za predlagane izdatke potrebne dohodke. Če finančni minister vidi, da ne more predlaganih stroškov zmagati, mu ostane dvoje: Ali mora zahtevati od svojih tovarišev, da izdatke za svoje resore znižajo sami, ali pa se mora obrniti na parlament, da ta dovoli nove davke ali pa zvišanje starih dajatev.

Za prihodnje leto so resorni mi-

nistri svoje proračune že sestavili in jih predložili finančnemu ministru. Finančni minister je te proračune pregledal in v posebnem pismu, ki ga je naslovil na predsednika vlade g. Vukičevića, je rekel, da so stroški previsoki, zaradi česar predlaga, da se morajo stroški v vsakem resoru znižati vsaj za 10 procentov.

Znižanje stroškov je za davkoplačevalce navadno jako prijetna stvar, kajti znižanje stroškov za državno upravo pomeni včasih tudi znižanje davkov. Lahko pa se tudi zgoditi, da pomeni znižanje potrebnih izdatkov katastrofo za davkoplačevalce. Kaj bi bila n. pr. posledica znižanja stroškov za popraviljanje in vzdrževanje cest in železnic? Gotovo bi tako znižanje pomenilo uničenje vsega prometa! Iz tega primera je razvidno, da obstoje gotovi stroški, katere se mora plačati.

So pa tudi stroški, ki se jih res da znižati, ne da bi država trpela kakšno škodo. Tudi v privatnem življenju se da marsikak izdatek za luksuz prihraniti, toda stroškov za vsakdanji kruh se ne da črtati brez škode za zdravje. Naš finančni minister se je v tem oziru lotil predvsem osebnih izdatkov, to je stroškov za uradništvo.

Nobenega dvoma ni, da imamo v naši državi preveč uradništva, mnogo preveč! Toda če se hoče število uradništva znižati, se ga ne da znižati tako, da se kar reče: »Deset procentov jih je treba dati proč«, ampak je treba natanko pogledati, kje so nepotrebni uradniki in kje so nesposobni uradniki. Te je treba najprej odstraniti, ne pa obenem s slabim blagom zavreči tudi dobre in vestne uradnike. Tega pa naš finančni minister ne bo izpeljal, ker v Srbiji je navada, da vsaka stranka, ki je na vladi, skrb-

no varuje vse svoje pristaše, dobre in slabe, meče pa na cesto pristaše drugih strank, pa če so ti še tako izvrstni. Zato utegnemo pač doživeti nove »redukcije« uradništva, toda stroški ne bodo zato nič manjši in tudi davki ne. Zakaj ne, bomo takoj povedali.

Jako važna stran »štednje« (šparanja) v državnem gospodarstvu je tudi ta, pri katerih resorih se hoče varčevati. So namreč resori, pri katerih je vsako varčevanje bolj škodljivo (zaradi posledic) kakor pa koristno. To velja zlasti za kmetijski resor in sploh za vse produktivne resore. Denar, s katerim se nekaj ustvarja, ni nikoli proč vržen. So pa tudi resori, kjer bi se res dalo nekoliko previdnejše gospodariti. To velja v prvi vrsti glede oboroževanja. Kjer ljudje nimajo kruha, ne morejo graditi vojne mornarice, kakor bogati Angleži. Takih stroškov bi lahko našli še precej, vprašanje pa je, če jih bo videl ali pa smel videti g. finančni minister...

Tudi na gospode poslance g. finančni minister ni pozabil. Tem hoče znižati dnevnice od 300 na 200 dinarjev. Če bo ta predlog prodrl, bomo videli pri prihodnjih volitvah mogoče precej manj kandidatov... Sicer se bodo pa gg. poslanci že sami pomenili o tej zadevi z vlado. Pri dnevnicah upa finančni minister prihraniti letno 13 milijonov. Ta prihranek pa prav gotovo ne bo prišel v korist davkoplačevalcem, ampak nekemu drugemu ministrstvu, ki nikdar nima dovolj denarja.

O kakem znižanju davkov zaenkrat ni niti sence. To je treba povedati jasno in odkrito. Če bodo stroški za kakšen resor znižani, bodo znižani samo zato, da bo drugi resor lahko več potrošil.

Položaj v Beogradu.

Pretekli teden je bil v Beogradu precej živahen. Kljub temu pa do pravega razčiščenja odnošajev med različnimi strankami še ni prišlo, še manj pa do pozitivnega dela v parlamentu.

Akcija za ustanovitev demokratskega bloka zaenkrat počiva. Davidovičevi demokrati se ne morejo odločiti za energičen korak, ampak so se očitno postavili na stališče, da je za njih najbolje, če dejanjsko podpirajo vlado, na drugi strani pa svojim zaveznikom v vladi stalno groze, da jih bodo zapustili, če ti ne ugrade vsem njihovim željam. Trenotno utegne ta dvojna politika

Davidovičevim demokratom nekaj koristiti, trajno pa tako ne pojde naprej.

Precej pozornosti je vzbudila tudi demisijska finančnega ministra Markovića, ki pa je svojo demisijo že po dveh urah preklical. Ta korak finančnega ministra so različno tolmačili. Eni so trdili, da se je hotel finančni minister odpovedati svojemu mestu zato, da bi postal guverner (upravitelj) Narodne banke. To mesto je stalno in mnogo nese. Drugi pa pravijo, da ni hotel odobriti izdatkov za nove državne podtajnike. Pravega povoda pa nihče ne ve.

Iz zunanje politike.

Z ozirom na naš precej nejasen zunanje-političen položaj je predlagal v imenu opozicije Svetozar Pribečević, da izvoli parlament poseben odbor za zunanjo politiko, kakor ga imajo v vseh modernih parlamentarnih državah. Tega predloga, dasiravno je stvarno silno utemeljen, vladne stranke niso sprejele. Proti temu predlogu so glasovali tudi naši klerikalci, čeprav so sami leta in leta v svojem časopisju naglašali potrebo takega odbora. To je nov dokaz, da morajo poslanci SLS v Beogradu tako plešati, kakor jim godejo radikali, je pa tudi dokaz, da je naš parlamentarizem samo še navidezen. Parlament, ki se sam odreče pravici kontrole nad vnanjo politiko, ni več parlament, ampak je samo plašč, za katerim se skriva dejanska diktatura izvenparlamentarnih krogov.

Zakonodajno delo parlamenta je dosedaj silno skromno. Vladna večina je sprejela samo zakon o likvidaciji zaščite najemnikov, ki ga je izdelal minister za socialno politiko dr. Gosar. Z novim zakonom niso zadovoljni niti hišni posestniki niti najemniki, kar pričajo številna protestna zborovanja enih in drugih. Zakon je kralj že podpisal in je torej že veljaven. Po tem zakonu preneha zaščita stanovanjskih najemnikov 1. maja 1. 1928.

Jako ostro razpravo je v parlamentu izzval Stjepan Radić s svojim predlogom, da se postavi predsednik vlade Vukičević zaradi terorja pri volitvah pod obtožbo. Razprava o tej točki še traja in bo končana šele v petek. Kakor izgleda, bo vladna večina glasovala proti obtožnici, kakor je tudi v verifikacijski razpravi odobrila skoro vse mandate. Pregovor pravi, da vrana vrani ne izključe oči.

Zaradi držanja Demokratske zajednice, ki na svoje radikalske zavetnike vedno pritiska z namigavanji na demokratski blok, ki še vedno ni končno veljavno pokopan, stališče vlade ni tako trdno, kakor bi si ga vlada želela. To je bržkone tudi povod, da namerava vlada seje parlamenta odložiti za en mesec. Tako postopa napram ljudstvu tista vlada, ki med volitvami kar ni mogla najti dovolj besed in objub, kako bo pridno delala! Sedaj vidimo, da bo največ delala — s počitnicami...

Večina slovenskih kmetov bo pa še vseeno glasovala za klerikalce!

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri domačem zavodu

Kmetški hranilni in posojilni dom v Ljubljani

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1.

Obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 6%; na trimesečno odpoved po 8%; vloge v tekočem (žiro) računu po dogovoru.

Stanje vlog okroglo 15,000.000 Din.

Jamstvo nad 50 milijonov dinarjev.

Vnanja politika je stala ta teden v znaku pomembnih zgodovinskih jubilejev in proslav.

Čehi so slavili deveto obletnico ustanovitve svoje države dne 28. oktobra. Ta dan je na Češkem narodni praznik, ki ga res ves narod navdušeno praznuje. Na ta dan je sprejel predsednik češkoslovaške republike veliko število čestitk. Na čestitko vlade je odgovoril predsednik Masaryk v daljšem govoru, v katerem je ugotovil, da češka država prav lepo napreduje, skrbi ga pa, kaj bo s češko inteligenco, ki stoji (prav kakor pri nas) precej daleč proč od naroda. To vprašanje smatra predsednik Masaryk trenutno za najvažnejše.

Drugi jubilej je slavila Italija. Italijani so praznovali petletnico fašistovske vlade. Pri tej priliki je imel Mussolini velik govor, v katerem je naglašal, da fašistovsko delo še ni končano in da čakajo črnosrajčnike še velike in težke naloge. Kam merijo te besede, se je videlo iz obiska italijanskega brodograditelja v Tangerju (v Afriki). Ta obisk je hudo razburil Francoze, ki slutijo, da bi si Italija rada prilastila tudi kakšen kos francoske posesti v Afriki.

Tretje slavlje slavijo Rusi. Rusija praznuje desetletnico boljševiške vlade. Boljševiški vladi so prerokovali že zdavnaj neslaven konec, držala pa se je le. Znameniti angleški državnik Lloyd George je mnenja, da se bo sedanji sistem v Rusiji držal še dolgo vrsto let. Ni sicer v Rusiji vse tako lepo, kakor bi to radi povedali boljševiki, ne more pa biti tudi tako grozno, kakor to pišejo protiboljševiški listi. Eno veliko zaslugo pa ima ruski boljševizem za Rusijo, in to je, da so ruski kmetje dobili v svojo last ono zemljo, ki so jo morali pod carizmom obdelovati za druge, za plemenite grajščake. To je nepobitna zasluga novega režima v Rusiji in če ne bi imel boljševizem nobene druge zasluge kot to, da so osvobodili kmete grajščinskega jarma in jim dali zemljo v last, bi že to bilo dovolj.

Velikega pomena je tudi zborovanje francoskih radikalnih strank. Na tem zboru so sklenili, da poidejo radikali bolj »na levo«, t. j. oni se bodo pridružili socialistom in sorodnim strankam. Ker pa bodo na Francoskem državnozbornske volitve že prihodnje spomlad, je prav mogoče, da bo sedanja desničarska vlada na Francoskem padla in se umaknila levičarjem. To bi bil znak, da se evropska politika pričenja zopet nagibati na stran svobodnjakov in naprednjakov ter proti reakcionarnim strujam velekapitala in konservativcev.

Romunija. V Romuniji se vrše boji za nasledstvo na prestolu. Nekateri bi radi nazaj Karla, ki se nahaja v inozemstvu. Zanj se poteguje tudi kmetška stranka, ki stoji na čelu borbe za demokracijo. Diktator Bratianu vporablja vsa sredstva, da bi zatrl odpor. Po vsej Romuniji vlada obsedno stanje.

Bolgarija. Bolgarski kralj Boris se je zaročil z italijansko princeso Tako se je Bolgarija odločila za italijanofilsko politiko. Toda prišel bo čas, ko bo bolgarski kmet imel zopet besedo in pomedel z italijanofili.

Rusija. Rusija je sklenila z Litvo trgovsko pogodbo in Anglija skuša z odpovedjo kreditov prisiliti Litvo, da bi prekinila vse odnose z Rusijo. Ruska trgovska bilanca je aktivna za 54 milij. rubljev, naša pa je pasivna dosedaj za 500 milij. Din, iz česar se vidi kako delajo »razdiralci« boljševiki in naša državotvorna gospoda, naši radikali in klerikalci.

Francija. V Franciji se je vršil kongres socialistične stranke. Mladini so na celi črti popolnoma zmagali in tako bodo francoski socialisti vodili še bolj levičarsko politiko. Kakor je na eni strani reakcija hujša, tako se gibljejo nižji sloji, da prevzamejo oblast v svoje roke.

Jako nevarne stvari pa se odigravajo v Rumuniji in v Grčiji. V Rumuniji se bije oster boj za prestol. Najstarejši sin ranjkega kralja Ferdinanda živi namreč že več let v inozemstvu, ker so mu vzeli prestolonasledstvo. Sedaj pa se poteguje za svoje pravice. Ker ima mnogo pristašev, preti v Rumuniji državljanska vojna. Na Grškem pa so napravili atentat na ministrskega predsednika, kar znači tudi nevarnost nove revolucije. Tako je Balkan še danes neprestano ognjišče novih zapletov, kakor je bil pred vojno.

Žalostna obletnica.

V soboto dne 12. novembra 1927 je sedma obletnica žalostnega rapallskega dne. Tega dne je bila sklenjena pogodba, ki je odtrgala od nas 600.000 naših bratov v Primorju.

Naša dolžnost je, da se v teh dneh spominjamo bratov in sester pod vladno Italije, ki žive tam v težkem in brezpravnem stanju, in da dvignemo svoj glas proti nekulturnim krivicam, ki jih trpijo ljudje našega rodu pod vladno in pritiskom brezobzirnega in nekulturnega fašizma.

Pod vladno italijanskega fašizma je izgubil naš narod vse svoje pravice. Naš jezik je izgnan iz šol, naš tisk se omejuje in uničuje z vsemi sredstvi, naši ljudje se preganjajo, italijanska vlada izdaja uradne odloke, s katerimi hoče na mah zatreti vsako sled naše kulture in našega jezika, vse kar si je naš človek tekom stoletij ustvaril z lastno močjo in pridnostjo.

Vsled teh v nebo vpjoih krivic moramo prav vsi in odločno izjaviti, da svojih zaslužjenih bratov ne moremo in ne smemo pozabiti in da nobena državna meja nima moči in pravice, da bi izbrisala kulturno, narodno, jezikovno in krvno sorodstvo.

Mi vsi smatramo, da krivice, ki jih Italija dela pripadnikom našega naroda v Primorju, niso le kri-

vice prizadete primorskim Hrvatom in Slovencem, ampak celokupnemu našemu narodu.

Zato naš narod mirno in dostojanstveno zahteva človeških pravic tudi za svoje neosvobojene brate ter hoče iste s svojim neumornim in smotrenim delom tudi doseči.

Pokrajinski odbor Jugoslovenske Maticice v Ljubljani prosi vsa kulturna in narodna društva širom domovine, da se s predavanji spominijo o priliki rapallskega dne naših zaslužjenih bratov in sester. Kot spominski dan je določena sobota, oddosno nedelja dne 12. ali 13. novembra 1927. Ta dan naj bodo po vsej Sloveniji, tudi v njenih najoddaljenejših gorskih krajih, spominski govori o zaslužjenih bratih in sestrah. Jugoslovenska Matica prosi, da se ta dan priredi v celi Sloveniji narodna zbirka pod naslovom »Dinarski dan«. Vsakdo, ki čuti narodno, naj daruje ta dan vsaj 1 Din za narodne obrambne namene.

Rojaki! To Vam sporoča ob sedmi obletnici rapallskega dne Jugoslovenska Matica s prošnjo, da z besedo in dejanjem podprete nje-no delo.

Organizirajte občine!

Rezultati letošnjih občinskih volitev so za našo stranko jako ugodni. Nismo sicer še dobili v svoje roke večine slovenskih uprav, pač pa smo dosegli, da je ni skoro več občin v Sloveniji, kjer ne bi sodelo v občinskih odborih tudi nekaj zastopnikov naše stranke.

To je za našo stranko velepomenben uspeh. Ta uspeh namreč je kakor ustvarjen, da tvori volilno podlago naše politične organizacije po občinah.

Naša stranka je imela že doslej skoro v vsaki občini ali fari v Sloveniji vsaj svojega zaupnika, če že ni bilo mogoče ustvariti krajevne organizacije. Danes, po ugodnih rezultatih občinskih volitev, pa moramo energično in vztrajno dalje in moramo doseči, da se osnuje v vsaki občini, kjer sedi v občinskem odboru kakšen naš mož, krajevna organizacija za dotično občino.

O velikanskem moralnem pomenu krajevne organizacije nam menda ni treba obširno razpravljati. Kjer žive naši pristaši sami, brez tesnejše zveze med seboj, raztreseni in razkropljeni, tam ni čudno, da jim vsaj včasih manjka pravega poguma in energije. Vse drugače pa nastopa lahko organizacija, ki stoji v stalni zvezi z okrajno organizacijo in s centralo. Organizacija daje posameznikom moč in oporo v njihovem boju, ker jim daje zavest, da v boju ne stojijo osamljeni, ampak da stoji za njimi moč cele stranke! Kdor pa ima zavest, da ni sam, ta nastopa zlasti v odločilnih trenutkih vse drugače kakor bi nastopal osamljen, zlasti če se mora bati kakega pritiska ali celo maščevalnosti od strani nasprotnikov.

V vsaki občini pa, kjer sedi vsaj eden naš pristaš v občinskem od-

boru, mora biti naših pristašev prav gotovo precej več kot eden, sicer ne bi bili dobili odbornika. Te je treba na vsak način v vsaki občini zbrati in jih organizirati, kjer še niso organizirani. Ena najvažnejših nalog naših občinskih odbornikov je, da se poleg občinskih poslov nemudoma lotijo tudi organizacijskega dela, kar bo za nje same najbolj koristno. Kolikor močnejšo oporo bodo namreč imeli v organizaciji, toliko lažje bodo delali tudi v prospeh svojih občin.

Ako kdo ne vé, kako bi z organizacijo začel, naj se nemudoma obrne za nasvet na naše tajništvo v Ljubljani. Naslov: **Tajništvo Slovenske kmečke stranke, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.** Tam bo dobil vsa potrebna pojasnila.

Delati je tudi v politiki, dokler je čas. Tik pred volitvami je po navadi prekasno. Kolikor krepkejša bo izgrajena naša organizacija, toliko večji in lepši bodo uspehi.

Občinske volitve v kočevskem srezu.

V obč. Vel. Poljane so se vršile občinske volitve v nedeljo 30. okt. Lista SKS z nosilcem vrlim tovarišem županom Andoljškom je dobila 54 glasov in 4 odbornike, lista SLS pa samo 35 glasov in 3 odbornike. Našim starim borecem iskrene čestitke!

V občini Sušje so bile občinske volitve 23. oktobra. Lista SKS je dobila 5 odbornikov, klerikalci 2 odbornika. Za župana je bil zadnji nedeljo izvoljen naš vrli tovariš Ambrožič, za podžupana pa tovariš Levstik. Naše tople čestitke.

V ostalih občinah kot Ribnica, Dane, Sodražica, Sv. Gregor, Videm in Podgora v Dobropoljah so občinske volitve preložene na 27. novembra.

V občini Kompolje je dobila naša lista 3 odbornike, klerikalci 6.

Volitev župana in starešinstva v Turjaku. V nedeljo 30. okt. so volili v turjaški občini župana in svetovalce. Za župana je izvoljen nosilec SKS liste tov. Jože Ahec, posestnik in trgovec v Turjaku, za prvega svetovalca in podžupana nosilec druge naše liste tov. Jože Zadnik, posestnik in lesni trgovec iz Rašice, za drugega svetovalca tov. France Adamič, posestnik in gostilničar iz Podkrajja in za tretjega svetovalca tov. Jože Jakše, posestnik iz Javorja in za četrtega svetovalca tov. Janez Grebene, posestnik iz Malih Lašč. Nasprotniki so poskušali z intrigami in so hoteli voliti celo našega kandidata, da bi kaj zmešali. Pa so se prevarili, ker so naleteli na može in ne kakšne šeme, kakor so oni mislili. Našim vrlim tovarišem čestitam!

Razne politične vesti.

Volitve v trgovsko zbornico v Ljubljani so končane. V nedeljo je pretekel zadnji rok za oddajo glasovnic. Kakor znano, so se vršile volitve samo v obrtnem odseku, ker je bil v odseku za veleindustrijo dosežen sporazum, trgovska lista g.

Weixla pa razveljavljena. V obrtnem odseku je glasovalo nekaj nad 9 tisoč obrtnikov. Ker imajo klerikalci v veleindustrijskem odseku 6 svojih »pravovernih« pristašev, na svoji trgovski listi pa 11 (izmed 16), potrebujejo v obrtnem odseku le še 9 odbornikov, pa imajo Trgovsko zbornico popolnoma v svoji oblasti, tako da se jim tudi na razne »pomočnike« ali »simpatizerje« ne bo treba prav nič ozirati. Ti bodo morali iti s klerikalci čez drn in strn, ali pa jih bodo klerikalci popolnoma potisnili v kot.

Huda beseda. V svojem govoru, s katerim je utemeljeval svojo obtožnico proti predsedniku vlade Vukičeviću, je rekel Radić o radikalih in Davidovičevih demokratih med drugim: »Vsi so enaki, oboji pa so polni turškega duha«. Kdor količkaj pozna razmere v Srbiji, mora Radiću dati prav.

Dr. Gosar in »Vzajemna zavarovalnica«. Pred nekaj tedni so na Hrvaškem dogotovili dve veliki stavbi in sicer v Zagrebu palačo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, na Klenovniku pa zdravilišče za jetične ljudi. Ti dve stavbi je bilo treba zavarovati proti požaru. Dr. Gosar, ki je minister za socialno politiko, je pismeno »priporočil« vodstvu okrožnega urada v Zagrebu, naj zavaruje obe stavbi pri »Vzajemni zavarovalnici« v Ljubljani, ker se v Okrožni urad za zavarovanje delavcev steka tudi lep denar iz Slovenije. Gospodje v Zagrebu pa ministra niso ubogali, ampak so zavarovali obe zgradbi pri neki hrvaški zavarovalnici. — Dr. Gosar je imel v stvari prav, če je zahteval, naj pride nekaj slovenskega denarja zopet nazaj v Slovenijo v obliki zavarovalnine, prijel pa je zadevo tako nerodno v roke, da je iz cele njegove akcije nastal polom. Zakaj »svetuje«, namesto, da ukaže? Ali nima kot minister te moči?

Strokovnjaki brez potrebe. Klerikalci hočejo premestiti iz ministrstva prosvete referenta za ljudsko šolstvo, znanega strokovnjaka g. Flereta, na njegovo mesto pa vrniti klerikalnega agitatorja. Dobro nam je znano, da klerikalci ničesar ne dajo na strokovnjaštvo in sposobnost, ampak samo na strankarstvo, vendar nismo pričakovali, da bi preganjali celo ono malo naših uradnikov, ki so šli v Beograd. Toda batina ima vedno dva konca in prišel bo čas, ko se bo vse to klerikalcem pošteno otepalo.

SDS voli z SLS. V »Jutru« in »Domovini« SDS vedno poje neko pesem o naprednjaštvu. Kako je to naprednjaštvo se vidi pri občinskih volitvah. V Metliki se je zvezala SDS s klerikalci proti SKS in v Škocjanu na Dolenjskem so tudi demokrati pomagali izvoliti klerikalnega župana in klerikalno starešinstvo. V Škocjanu je SKS dobila 12 odbornikov, klerikalci le 9, a SDS je izvolila župana SLS.

Velika izbira raznega perila, modnih bluz, nogavic, kravat itd. se dobi po nizkih cenah pri IGN. ŽARGI, Ljubljana.

Dopisi.

Kaj je z okrajnim cestnim odborom ljubljanske okolice?

(Dopis.)

Kakor znano, smo doživeli letošnjo spomlad težak udarec. Kakor hitro se je oblastni odbor konstituiral, je bilo prvo njegovo delo razpust cestnih odborov in postavitve gerentov. Kmalu nato so sledile nove volitve, ki pa niso izpadle po želji SLS. Že osem mesecev je od tega, kar so se vršile volitve v ljubljanski okolici in še do danes ni odbor konstituiran in vsled tega tudi ne pride do pravega dela in poprave cest. Pod današnjim gerentstvom se ne dela ničesar. Vsa dela počivajo, akopprav je dobilo gerentstvo od razpuščenega odbora dosti denarja. In kar so sedaj storili, je negospodarsko. Dokazi so tu. V vasi Pešata so zgradili nov betoniran mostiček, ki je stal najmanj dvakrat več, kakor bi bilo treba. Tu je imel v zakupu napeljavo gramoz Ivan Sojar in sicer za presejan in stolčen gramoz po 28 Din od kubičnega metra. Napeljal ga je preko 200 metrov. Za mostiček se je porabilo okrog 60 kubičnih metrov gramoz in nepresejanega. Napeljavo tega pa je bila oddana bratu Matije Jerana iz Beričevega, a ne po 28 Din, ampak po 40 Din. Matija Jeran je član sedanjega gerentstva. Ali je to pravilno, ali je to gospodarsko? Čemu ta razlika?

Približala se je jesen. Ceste so razdrte, polne jam in veliki kolovozi. Po mnogih okrajih je že vsepovsod napeljan gramoz, a v ljubljanski okolici nič. Tu počiva vse delo in se nihče ne gane. Izgovor, da ni denarja, ne drži, kajti letošnjo spomlad je cestni odbor pod prejšnjim načelnikom in njega namestnikom Gradom izročil gerentu en milijon kron. Proračun za leto 1927 je bil preko 1.400.000 Din. Ves ta denar smo morali pri davkih tudi plačati (kakor druga leta). In sedaj nastane vprašanje: kam gre denar? Ali se bodo morda dajale zopet cestarjem tako velike nagrade, kakor pod načelništvom gosp. Oražma, da za ceste ni skoraj nič prišlo?

Pozivljamo in kličemo v spomin, kako je kričal »Slovenec« ob priliki občinskih volitev v Ljubljani, kakšna škoda se mestu godi radi gerentstva. Tega prepričanja smo tudi mi in zato zahtevamo takojšnjo odpravo gerentstva in konstituiranje novoizvoljenega odbora.

Prenehajte z nasiljem in dajte nam svobodo!

* * *

Podzemelj v Beli Krajini. Proslava 70-letnice obstoja naše osnovne šole smo proslavili v nedeljo 23. oktobra lepo in dostojno, kot se za tako redko slavnost spodobi. Prihiteli so ljudje od blizu in daleč iz treh občin naše fare in se zbrali zjutraj okrog lepo okrašenega šolskega poslopja. Spored je otvorila slavnostna seja občinskega in okrajnega šolskega odbora, pomnožena z učiteljsvom in povabljenjenci. Učitelju - veteranu šestin-

osemdesetletnemu nadučitelju g. Barletu je bila izročena spominska knjiga s podpisi vseh še živečih njegovih učencev. Bil je tudi izvoljen za častnega občana. Po seji je bil sprejem in pozdrav gostov pred šolo. Govorili so: g. upravitelj šole Ljubič, gradaški župan g. Mazelle, župana g. Smuk in g. Strukelj in g. dvorni svetnik E. Gangl. V imenu mladine pa jih je pozdravila neka učenka s pozdravno deklamacijo. Udeležil se je tudi prijatelj našega kraja in šole g. minister n. r. dr. Županič. Nato se je vršila slovesna maša, ki jo je bral g. stolni kanonik iz Zagreba, sin jubilentov Janko Barle, jako lep govor pa je imel prior viteškega reda g. Učak. Na grobu pokojnega dolgoletnega upravitelja g. Megušarja je govoril v vznešenih in poetičnih besedah g. oblastni nadzornik E. Gangl. Ob 12. se je vršil v župnišču skupen obed z mnogimi iskrenimi zdravici. Nato so se podali gostje in drugo občinstvo v novo šolo, kjer se je vršila na šolskem odru akademija, ki je izpadla v splošno zadovoljnost vseh. Vsebovala je deklamacije, nastop mladinskega pevskega zbora in odlomek iz Ribičičeve »Kraljica palčkov«. Po končanem sporedu se je razvila v gostilni pri Lužarju neprisljuna prijateljska zabava. Sviral je tamburaški zbor prosvetnega društva, ki stoji, po zaslugi neumornega našega dirigenta dr. Passeka že na visoki razvojni stopnji. Naši tako malo uvaževani ljudje so pokazali in dokazali s svojo številno udeležbo in s pomočjo pri organizaciji proslave in s prostovoljnimi denarnimi in naturalnimi prispevki svoj smisel in razumevanje za kulturno poslanstvo šole. Udeleženci se zahvaljujejo vsem inicijatorjem in organizatorjem prireditve, domačemu učiteljsvu, gospodu župniku iz Podzemlja in vsem, ki so stvari pripomogli do uspeha, ki ga je dosegla.

Velesovo. K notici »Teško se je obstretil v Velesovem«, ki ste jo prinesli, g. urednik, v št. 43 »Kmetškega lista«, pripominjamo, da ste bili grdo mistificirani. Notico so Vam podtaknili prizadeti z namenom, da bo zadeva lepše za njih izgledala pred sodiščem. O tem bomo še več poročali po razsodbi sodišča.

Nova vas pri Rakeku. V nedeljo dne 30. oktobra se je vršila pri nas slavnostna otvoritev nove mlekarne. Poleg številnih članov Mlekarne zadruge sta se udeležila otvoritve tudi ravnatelj Zveze slovenskih zadrug g. Trček in naš g. župnik. Slavnost je otvoril naš pridni in požrtvovalni župan ter načelnik zadruge g. Lenarčič, ki je v vznešenih besedah očrtal požrtvovalno delo in slovo članov ter velik pomen gospodarske samopomoči. G. Trček je v imenu Zveze čestital članom in predvsem agilnemu načelniku gosp. Lenarčiču na lepem uspehu zadružne sloge ter priporočil vzajemno in vztrajno delo tudi v bodoče. Nato je g. župnik blagoslovil stavbo, g. Böhm pa jo je fotografiral z odborom in člani vred. Po razgovoru s člani in funkcionarji se je ugotovilo, da to ni samo

ena najlepših in najpraktičnejše urejenih mlekarin v Sloveniji. temveč da se ji obeta tudi zelo uspešno procvitanje v korist in napredek velike okolice.

Godešič. Volitve v trgovsko zbornico so tudi v naš kraj prinesle nekaj življenja. Pri nas imamo namreč kmečko električno zadrugo, člani njenega načelnstva pa imajo volilno pravico. Nad te se je spravil neki klerikalni agitator z vso sllo. On sam je hodil od hiše do hiše, kamor pa sam ni mogel, je pošiljal svojo hčerko. Mož je menda mislil, da mi ne znamo voliti. Kolikor pa je nam znano, so naši volilci opravili večinoma brez njega. Prihodnjič naj si poišče mož rajše kakšen boljši posel, kadar bodo zopet volitve.

Iz litijskega okraja. Nekaj naš pristaš je govoril z g. Hinko Lebingerm radi osebne dohodnine, ker je g. Lebinger član prizivne komisije za osebno dohodnino za litijski sodni okraj. G. Lebinger je temu našemu pristašu rekel: volite SLS, pa ne boste plačali nobene dohodnine. To je višek nedopustne agitacije. Če se bomo uverili, da g. Lebinger v resnici to izvaja, kar oznanjuje, potem bomo pa mi poskrbeli, da bodo pristaši SLS plačali davke za vse pristaše SKS. To seveda šele takrat, ko bomo primorani izvajati načelo zob za zob. Na g. Lebingerja bomo pa v prizivni komisiji osobito pazili. Ali ni te vrste agitacija tudi kaznjiva?

Iz Prečne pri Novem mestu. Dne 22. t. m. so se pri nas vršile volitve občinskega odbora in župana. Rezultat teh volitev je bil za našo stranko zelo povoljen. Odlični poborniki kmetijske misli so za župana izvolili vrlega našega pristaša tovariša Al. Šalijsa, posestnika v Češčivasi. Klerikalci so za te naše volitve napeli vse sile, pa jim ni nič pomagalo. Njih metoda je bila tale: Postavili so si dve listi in sicer eno pristno SLS in eno prikrito SLS. Na ta način so klerikalci postavili proti nam puško dvocevko, ki pa je kaj slabo zadela. Čuvar klerikalne škrinje g. A Turk je mislil, da bo s svojo obešeno kolajno volilce omamila tako, da bodo kar vse kroglice volilci v njegovo škatlo pometali. Ta njegova metoda se ni obnesla, temveč se je s staro avstrijsko kolajno le osmešil pred vsemi volilci. Da klerikalci pri volitvah in pred volitvami niso prav delali, se da tudi iz tega sklepati, ko tudi njihovi lastni pristaši niso marali z njimi voliti, ampak so rajši z našo stranko; kajti župan in dve tretjini svetovalcev je voljenih na naši listi. Tako je prav! Klerikalci so hoteli na županov stol postaviti nekega zelo ponosnega človeka. g. Janeza Pančeka iz Cegelnice. Izvoljen pa je bil, kakor rečeno, tov. Al. Šali, ki je danes naš župan. Al. Šali je zelo vesten mož ter dober gospodar, zato mu pa občani popolnoma zaupamo, da bo tudi županske posle vestno in pridno vodil. Naš g. župnik Šmidovnik je sicer dobra duša, a to slabost ima, da se kaj rad posmehuje sem ter tja. Toda na dan izvolitve našega župana jo je pa kar brzih nog popihal na svoj dom in to brez

posmehovanja. — Da je bil tudi naš g. kaplan Kumljanec priden agitator pri naših občinskih volitvah, tega nihče ne taji in tudi tajiti ne more. S pomočjo nekaterih svojih klerikalnih petelinov je za volitve v obč. odbor razposlal na vsakega občana pismena vabila ter jim prigovarjal, da naj volijo s SLS, pa ves ta trud jim ni nič pomagal. Pri nas so hvala Bogu ljudje že toliko pametni, da vedo, da morajo znati misliti s svojo lastno glavo. G. kaplan ne pozna naših ljudi in ne naših zgodovinsko znanih volitev sploh iz pretekle dobe in zategadelj mu svetujemo, da naj v prihodnje rajši bolj pridno svoj brevir moli, nas občane pa naj pri vsakih volitvah lepo pri miru pusti.

Velesovo. Pri nas so se vršile že meseca julija občinske volitve, pri katerih smo seveda mi zmagali. Naše klerikalce pa je ta zmaga in njih očiten poraz prav zares silno pekla. Vsi poparjeni, kakor so poparjene koprive v pozni jeseni, so se šli na merodajno oblast pritožiti, in res se jim je posrečilo, da so volitev razveljavili. No, 23. pr. m. smo imeli ponovne občinske volitve, pri katerih smo, hvala bogu, še častneje zmagali kot prvokrat, tako, da je dobila od 122 oddanih glasov SKS 76. SLS je dobila s težavo in velikim priganjaškim prizadevanjem komaj 31 glasov. Obrtno-delavska lista z nosilcem, električno lučjo in revolverjem na čelu, pa samo 15 glasov. Kurikalci so zgubili na ta način, pravimo zopet hvala bogu, enega celega odbornika. Če se še enkrat pritožijo, pa jim že sedaj povemo, da bodo zgubili še enega. Naši občani čim dalje bolj izpregledujejo in obračajo kurikalnim hujskačem hrbet na ta lep način, da jim dajo pri volitvah v skrinjico mesto kroglice figo. Vsem našim možem in fantom, ki so se borili za prosep našega občinskega gospodarstva, za pravico in poštenje v občini, bodi izrečena tem potom najlepša zahvala. Naprej za našo Staro pravdo! — Velesovčan.

Iz Slovenskih goric. Ker sem v »Kmetiskem listu« pokazal delo klerikalcev v ogledalu proračuna mariborske oblasti, ki je v »Uradnem listu« št. 101/1927., se je »Slovenski Gospodar« oglasil takole: »Kmet, ki se probuja, je v »Kmetiskem listu« začel izpraševati, kaj dela mariborski oblastni odbor! Prvič povemo to, da kmetijci in radičevci o tem pač ne bi smeli nič izpraševati, ker so glasovali zoper vsako delo, zoper proračun, zoper to, da bi nam Beograd odstopil kaj dohodkov. Najprej delati ovire, potem pa izpraševati, ali kaj delate, tega poštenjak ne premore, najmanj pa kmet, ki se probuja! — V ostalem pa, če želi imeti kaj podatkov, naj se obrne na svoje poslance, ne pa na naše. Seveda od svojih poslancev ne bo nič izvedel, ker se za delo v oblasti ne zanima — itd. — Moj dragi »Slovenski Gospodar«, to pač ni nikak odgovor. Kaj dela oblastni odbor, tega sploh nisem vprašal, ker je to razvidno iz oblastnega proračuna, da gre toliko oblastnega denarja za plače oblastnemu odboru in za splošno upravo, da z ostankom pač

ne more narediti bogvekaj. Če kmetijci in radičevci niso glasovali za proračun, nas zamore to samo utrditi v veri, da hočejo dobro ljudstvu in da je njih politika prava. Zato je gotovo prav, da kmetijcem ni treba izpraševati ničesar, pač pa imajo pravico izpraševati tisti, ki so SLS poslance izvolili. Med temi sem bil na sramoto tudi jaz. Toda delo kl rikalnih poslancev v oblastni skupščini in pa dejstvo, da »Slov. Gosp.« ni hotel sprejeti mojega dopisa o tem predmetu, mi je odprlo oči, kakor so se že in se še bodo mnogim drugim. V Beogradu se je dalo mnogo napraviti in potem zvrniti na druge. Kar se pa dela v Mariboru, pa je toliko blizu, da bi moral biti pač popolen bedak, ki bi se pustil nafarbati, n. pr. da so bile gofove postavke utihotapljene v proračun, kakor so nas farbali, da so čl. 82. fin. zakona radikalni »utihotaplili« v proračun. Gotovo je, da takih poslancev ne bomo več volili toda pravico imamo, da zahtevamo od njih pojasnila, dokler traja njihov mandat, zato, ker smo jih mi izvolili. Gotovo je tudi, da je višek nesramnosti, če nas »Slov. Gospodar« sedaj zavrača, da naj se obračamo na poslance, ki jih je izvolilo hrv. Medjimurje. Več kakor gotovo pa je, da je skrajni čas, da se ves kmetijski stan probudi in organizira, da se otrese gosposke komande, ki je postala hujša, kot vsa nekdanja tlaka in desetina. — Kmet, ki se probuja.

Strahovita nesreča na morju.

V bližini južnoameriške obale se je pretekli teden pripetila ena največjih nesreč povojnih let, ki se more primerjati z velikimi katastrofami in potopom angleškega broda »Titanic«, ali med svetovno vojno torpedirano ladjo »Lusitania«.

Italijanski parnik »Principessa Mafalda« je plul iz luke Genove v Južno Ameriko. Na krovu je imel 1230 potnikov in 230 mož posadke. v bližini obale kakih 130 milj od mesta Rio de Janeiro se je nenadoma pripetila grozovita nesreča. Parnik se je pričel potapljati. Sledile so tri velikanske eksplozije, ki so razbile celo stranico ladje. Voda je z nepopisno silo drla v notranje prostore. Med tem so se pa med potniki odigrali najstrašnejši prizori. Vse je hitelo na krov in tu se je pričela borba na življenje in smrt za rešilne čolne, pasove itd. Godba je neprestano igrala, da bi potnike ojunčila, toda krik, joka in vpitje je popolnoma oglušilo godbo. Italijanski mornarji so, da bi osigurali svojo rešitev, zaklenili kabine III. razreda in pustili le potnikom I. in II. razreda v rešilne čolne, torej samo gospodo, dočim naj bi reveži potonili.

Telegrafisti so neprestano dajali znamenja za pomoč. Prvi je prispel francoski parnik »Formosa«. Kapetan je pripeljal svojo ladjo tik potapljačega parnika, tako da so ponesrečenci kar preko vrženega mostu prešli na rešilni parnik. Škandal, ki so ga zagrešili italijan-

ski mornarji, da so potnike tretjega razreda zaklenili, je dal takoj odpraviti in kabine odpreti. Kasneje so prispel še tri druge ladje na pomoč.

Vsega skupaj so rešili okrog 900 potnikov, dočim jih je preko 300 utonilo.

Okrog polnoči se je ladja potopila. Grozni prizori so se odigrali tudi na površini morja. Potniki, da bi se rešili, so poskakali v morje in plavali. Tedaj so se v velikih množinah pojavili morski psi, ki so neusmiljeno mesarili med ponesrečenci.

Potniki, ko so se rešili, pripovedujejo o tako groznih prizorih, da kaj sličnega še ne pomni svet. Kapetan ladje in telegrafisti so vztrajali na ladji in se tudi z njo potopili.

»Principessa Mafalda« je bila zgrajena 1908 l. in je bila 150 m dolga in 17 m široka. Tovarna teža je znašala 9200 ton. Bil je to zastarel parnik, ki bi ne smel voziti več preko oceana, zlasti ker so pred vožnjo ugotovili razpoko in napako na vijaku. Parnik je bil zavarovan pri neki angleški zavarovalnici za 53 milijonov lir.

Vest o katastrofi je italijanske kroge globoko pretresla, ker so s tem doživeli hud materijalni in tudi moralen udarec.

IZ STRANKE.

Občni zbori okrajnih organizacij v mariborski oblasti.

V nedeljo 6. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne za okraj Slovenjgradec v restavraciji »Balkan« v Slovenjgradcu.

V nedeljo 6. novembra t. l. ob 12. uri za okraj Dravograd v gostilni Šebrek v Vuzenici.

V soboto dne 12. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne za okraj Maribor (levi in desni breg) v gostilni Halbwidl v Mariboru.

V nedeljo dne 13. novembra t. l. ob 1/2 2. uri popoldne za okraj Ormož v gostilni Bauman v Središču.

Kamnik. Seja okrajnega odbora SKS se vrši v nedeljo dne 6. novembra ob 10. uri dop. pri tov. Cerarju. Prosim, da se člani gotovo udeležijo. — Fr. Kristan, predsednik.

Kranj. Seja okrajnega odbora SKS se vrši v ponedeljek, dne 7. novembra ob 10. uri dopoldne pri Peterčku. — Tomaž Križnar, predsednik.

Društvo kmetijskih fantov in deklet v Škocjanu pri Turjaku, priredi na »Martinovo nedeljo« 13. novembra 1927 popoldne ob 1. uri »pri Prajerju« pri gospej Heleni Kožar na Turjaku javno veselico s sledečim sporedom: 1. Godba, ples, prosta zabava; 2. šaljiva pošta; 3. ribolov; 4. razna presenečenja. — Vstopnina prostovoljna. Čisti dobiček se bo vporabil za prireditev gospodinjskega tečaja. Najvljudneje se vabi vsak, da se udeleži. — Odbor. — Isti dan je razstava ženskih ročnih del istotam. Dekleta, katera se zanimajo, si jo lahko ogledajo brezplačno.

Novice in razno.

Nov predlog za davčno reformo. Minister financ je izdelal predlog za znižanje in poenostavljenje posrednih in neposrednih davkov. Ta predlog nudi res znižanje davkov Srbijancem, ki že itak plačujejo polovico manjše davke kot mi ter nekaj malo znižanje tudi Bosancem, dočim bodo davki Slovincem po tem predlogu še povečani v primeri z drugimi pokrajinami. Klerikalci so obetali pred volitvami zakon o izenačenju davkov, ki naj bi pomenilo za Slovence znatno znižanje vseh dajatev. Sedaj pa pripravljajo samo začasno naredbo, ki nam bo osnovne davke ne samo ne znižala, ampak celo povečala.

V bolnicah se ne smejo zahtevati posebni honorarji za operacije. Kakor se uradno razglašča, je minister za narodno zdravje izdal naredbo, s katero se šefom kirurških oddelkov in operaterjem v bolnicah prepoveduje, da bi od bolnikov zahtevali posebne honorarje za operacije, izvršene v bolnicah. Protivno postopanje bolniških zdravnikov se bo kaznovalo po uradniškem zakonu.

Inspekcija osnovnih šol. Prosvetno ministrstvo je naročilo vsem srezkim šolskim nadzornikom, da naj izvrše koncem tega ali pa začetkom prihodnjega meseca inspekcijo osnovnih šol ter predložijo ministrstvu poročilo.

Odredba za šolske upravitelje. Ministrstvo prosvete je odredilo, da morajo vsi šolski upravitelji imeti tudi svoj razred. Izjema je dopust-

na samo v onih šolah, ki imajo več kot 15 oddelkov.

Spremembe voznega reda s 1. novembrom. Dne 1. novembra je stopil na progi Ljubljana gl. kol. — Karlovec in Grosuplje — Kočevje novi vozni red v veljavo. Po novem voznem redu bosta vozila med Ljubljano gl. kol. in Novim mestom dva potniška vlaka več, na ostalih progah pa ostane število potniških vlakov nespremenjeno.

Avtomobilna zveza Brežice—Novo mesto. Ker se s 1. novembrom t. l. spremeni vozni red na progi Ljubljana—Novo mesto, bo od tega dne imel poštni avtomobil iz Novega mesta v Brežice zvezo od vlaka št. 1015, ki odhaja iz Ljubljane ob 10.50 in prihaja v Novo mesto ob 13.24.

Umrli je v Krškem dne 29. okt. g. Pavel Svetec, vladni svetnik in okrajni glavar. Pogreb pokojnika se je vršil v ponedeljek 31. oktobra. Tako veličastnega pogreba Krško že davno ni videlo. Izredna ljubeznivost in priljubljenost, ki jo je pokojnik užival med vsem prebivalstvom celega okraja, je privabila velike množice v Krško. Pogreba so se udeležili tudi lovci pod vodstvom tov. Znidaršiča. Pogreba so se udeležili tudi vsi župani in četa krškega Sokola. Krsto so pri farni cesti naložili na avto in jo odpeljali v Litijo, kjer so pokojnika pokopali.

Društvo kmetijskih strokovnjakov za ljubljansko in mariborsko oblast ima svoj občni zbor dne 12.

novembra t. l. v Celju (mala dvorana Nar. doma); začetek ob 9. Pristop imajo tovariši člani in posebej vabljeni gostje. Vabimo na polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

Ogenj. Pri posestniku Ivanu Ribiču v Gor. Karteljevem pri Mirni peči je nastal požar in mu je zgorela hiša, kozolec in pohištvo. Škoda je cenjena na 25.000 Din. Zavarovan ni bil nikjer. Zažgal je domač otrok, ko se je igral z vžigalicami.

Nova ladja za Jugoslavijo. Angleška ladjedelnica v mestu Glasgou je dobila naročilo od jugoslovanskega parobrodnege društva za zgraditev 3.000 ton težke ladje, katera bo pfevažala naše izseljence v Južno Ameriko.

Na lahek način hotel obogateti. V torek 25. oktobra je brez sledu izginil s svojo ženo Robert Blažič, sluga zagrebške tvornice za tkanine, potem ko je dvignil v raznih bankah 365.351 Din. Blažič je bil spočetka zelo zanesljiv in vesten uslužbenec tako, da mu je tvrdka vse zaupala in celo dviganje velikih denarnih zneskov iz bank. Ko je zopet pretekli torek dvignil zgoraj imenovano vsoto, je z ženo in denarjem pobegnil. Prijeli so ga v Gorici.

Mladi uzmovič. V Litiji so aretirali osebnega slugo princa Windischgrätzta z gradu Bogenšperga, 16 letnega Hermana Kušterja, ki je dalj časa lepo kradel gostom njegovega gospodarja različne dragocene stvari. Enemu so zmanjkale češke krone, drugemu italijanske lire in tretjemu zopet zlate zapestnice itd.

TEDENSKI KOLEDAR.

6. novembra, nedelja: Lenard.
7. novembra, ponedeljek: Engelbert.
8. novembra, torek: Bogomir.
9. novembra, sredo: Teodor.
10. novembra, četrtek: Andrej A.
11. novembra, petek: Martin.
12. novembra, sobota: Kuno.

SEJML.

6. novembra: Kropa, Vel Lašče, Mengeš, Vrhnika, Brežice, Rečica, Sv. Lenart, Sl. g., Nova cerkev, Selnica, Sv. Vid pri Ptuj, Peklo pri Poljčanah, Sv. Pavel, Sv. Lenart v Zabukovju, Braslovče.
7. novembra: Št. Jernej.
10. novembra: Slovenji gradec.
11. novembra: Laško, Marenberg, Ormož, Moravče, Dobrnič, Št. Gotard, Bučka, Fara, Ig, Srednja vas v Bohinju.
12. novembra: Bušča vas, Podturn.

Nevaren tat in potepuh pod ključem. Pretekli teden so orožniki aretirali nevarnega in zloglasnega tatu Franceta Strgarja, ko je ponoči lepo mirno spal v ajdovi slami pod nekim kozolcem pri Grosuplju. Strgar je imel posebno piko na razne obleke in plašče ter jih nato prodajal Bosancem. V Ljubljani je obiskal prav vse šole in tu mu je šel posel imenitno izpod rok. Sicer se je z obleko za zimo preskrbel, toda ker se obeta huda zima, bo za njega bolj primerno v zaporu.

PODLISTEK.

Prevarani!

Črtica.

Sem od juga so zavele tople božajoče sape. — Čez noč je prišla pomlad. — Gore so ozelenele in po dolinah so orali kmetje. Tam na ozarah je oral velik, zarjavel kmet, odločnega in mrkega obraza. Plug v njegovih koščenih rokah se je zadiral globoko med prst in kamenje, da sta lemež in plužina škripala. Mlad bosonog deček-poganjač se je veselo oziral po njivah in hribih, obsijanih od prvih solčnih žarkov. Proti deseti uri sta kmet in deček popustila oranje ter šla, od žarečega solca in težkega dela utrujena, mal'cat.

Hitro sta pojedla; kmet se je še nekam nevoljen oziral po okolici. Deček — njegov sin ga je nenadno vprašal: »Ata, zakaj pa na one-le gozdove pod Slemenim vedno tako nejevoljno gledate?« Oče je sina začudeno pogledal, nekaj je še premišljal in rekel: »No, ti pa dobro vidiš! Ker imava še čas za oranje, ti bom pa povedal to!«

In tam na koncu ozar je poslušal kmečki sinček zgodbo, kruto zgodbo, ki bi jo pri nas lahko tisoči govorili svojim otrokom. Zgodba pa je ta-le:

Ko so se v onih tesnobnih dneh nad Evropo nakopičili oblaki strašne pogube, je zagrmelo: vojna je

napovedana! — Temu gromu pa se je odzvalo napol prikrito rohne nje mas, ki so bile od plugov pognane na bojna polja. Pravega odpora pa le ni bilo in zahrula je vihra vojne čez kontinent. Cvet naroda — kmetijski stan — je odhajal na bojišča.

Tudi naš znanec, kmet-orah na ozarah je odšel gor na sever v vojno, kot mlad, kodrolas slovenski fant. Pretrpel je dolge marše, divje naskoke in gladovanje po strelskih jarkih. Pa je kmalu spoznal, za kaj se bori — kajti čez noč ga je zmanjkalo — vdal se je. Tako je prišel ta kmetijski fant v ujetništvo. V kamnolomih ob Dnjepru je preživel ob trudu in znoju eno leto. V Rusiji je videl zatiranje mužikov, spoznal izdajstvo plemstva; v njegovi duši pa so se porajale ideje o svobodi in pravici. Tem idejam pa je dal ognja mlad akademik-prostovoljec.

Bilo je nekega večera. Zadnji žarki rdeče zarije so se lesketali na širokem, kot bron se svetlečem Dnjepru. Iz nepreglednih, sanjavih ukrajinskih planjav so se zdigovale megle. — V baraki pod kamenolomom so sedeli okrog dolge mize vojni ujetniki in poslušali akademika-prostovoljca, ki je govoril o bodoči demokratični državi Jugoslaviji, v kateri bo imel kmet glavno besedo, iz katere se izseljevati ne bo treba, ker se bodo obširna, skoro pol ozemlja obsegajoča veleposestva tujih baronov in bogati-

nov porazdelila med kmečko ljudstvo. Te besede so užigale v srcih ubogih ujetnikov plamen navdušenja. In oni kmečki fant je stopil v jugoslovansko legijo. Postal je prostovoljec, boril se je pri Pantelijemskem Visu — po vsej Dobrudži je skupaj s svojimi tovariši trošil svoje moči, prelival srčno kri, da bi vstala kmetiska — Jugoslavija. Prišel je tudi na solunsko fronto. — Napočil je usoden dan kajmakčulanske bitke. Prostovoljeci, po večini kmetijski ljudje naše sedanje kraljevine, so se pripravljali na zadnjo ali odločilno borbo. Pričel se je boj, naskok srbskih kmečkih sinov je bil strahoten, toda sovražnik se ni hotel umakniti — nastal je odločilni trenutek — in tedaj je zajurišala jugoslovanska legija, vrhovi Kajmakčalana so videli boj idealstov, revolucionarjev stoletja teptanega naroda, proti zatiralcem. In zmagali so ti preprosti kmečki ljudje, odprli so vrata svobodi in pravici. — Vrnili so se na domove in čakali na delitev tako strahotno prislužene zemlje. Pa se cilji teh mož-mučenikov niso izvršili in junaški potomci nekdanjih kmečkih puntarjev, nekdanjih srbskih borcev-kmetov na vojni granici so bili — pozabljeni. — Prišla je gospoda, ki jo jugoslovanski kmet ni videl v Albaniji, v Dobrudži ali na Kajmakčalanu, ter pljunila od naporov strtemu prostovoljcu-kmetu v obraz! Baroni, bogatini-tujci imajo še vedno svoja veleposestva, naš kmet-

borec, ki je prav pred temi svoj materinski jezik branil skoz stoletja, pa je pognan v svojo kočo, pa je prisiljen, ko je s krvjo svojih sinov ustanovil lepo, dovolj prostorno domovino, da odhaja v svet.

Tudi naš kmet-orah se je vrnil na svojo kmetijico. Ni bil več fant, ampak mož, popolen mož, ki so ga boji do mozga ojeklenili. Vesel je bil ljubega doma, preoral je tiste tri njive na ozarah in čakal na prisluženo zemljo. — Pa ni dočkal. — Boril se je, svojo mladost in pol moči je na planjavah Dobrudže popustil; žrtvoval se je in se izkazal vrednega svojih puntarskih dedov; vse, kar je mogel, je dal, pa ni ničesar dobil.

To je povedal kmet svojemu sinčku na ozarah in gozdovi tujcaveleposestnika so mu s hriba doli šumeli, kakor bi se mu rogali, in moža je v duši zapeklo.

Spet sta oral kmet in sin, z neba je pripekalo solnce, da so se konji uznojili. Kmet pa je bil žalosten; hišo je zgradil, srčno kri je prelival zanjo, s trupli svojecev je pognojil zemljo okoli nje — zdaj pa je v hiši zadnji, še v zapček ne sme in kmalu ga bodo porinili pod kap. Tam pri mizi pa sede, gospodarijo in se goste oni, ki jih pri krvavi in stoletni gradbi hiše ni bilo. Take misli je imel kmet — pa je pogledal na svojo malo posest, na bajto pod hribom in sinčka pri konjih ter se je oprl na plug, da se je še bolj poglobil...

Nesreča. Dne 22. oktobra so rezali pri Ivani Merkun iz Kamnika pri Preserju slamo. Štiriletni sinček Francek pa je prišel po nesreči preblizu stroja, ki je zgrabil otrokovo levo roko in mu jo je zmečkal do zapestja. Otroka so prepeljali v bolnico v Ljubljano.

Strašen zločin pri Stari vasi pri Vidmu. V Stari vasi pri Vidmu je živela gostilničarka, trgovka in posestnica, 80 letna vdova Marija Zvačičeva. Daleč naokrog je slovela kot pridna, sposobna in energična gospodinja, o kateri je šel glas, da je zelo premožna. V hiši je bila vedno sama, odkar je vdovela. Pretekli četrtek pa je razbojnik, ki mu je moralo biti v hiši gostilničarke dobro znano, izvršil strahovit zločin. Ponoči je zverinsko napadel vdovo s sekuro, ji razklal glavo in potem še z nožem prerezal vrat. Po tem razbojniškem dejanju, je prebrskal vse omare in predale ter pobral v naglici več hranilnih knjižic in gotovine ter nato brez sledu pobegnil. Ko so drugi dan sosedje zločin odkrili, so takoj obvestili orožniško in ljubljansko policijo, ki je začela z vsestranskim zasidovanjem.

Obesila se je 60-letna starka Marija Jarčič v Rošpohu pri Mariboru, ko je pasla na travniku živino. Privezala je na češpljevo drevo vrvo, napravila zanjko in jo zadrignila okoli vratu. Zakaj se je obesila ni znano.

Vlom v trgovino. V trgovino Ivana Malešiča v Metliki je neznan tat vlomil in pokradel različnega blaga v vrednosti 12.500 Din. Vlomilec je pobegnil brez sledu.

Umor in ponesrečen samomor. V Zagorju je pretekli teden ustrelil v gostilni pri Kovaču, kjer sta prenočevala, Oskar Kastelic svojo ljubico Mimi Kleinovo, ki je služila za kuharico. Oddal ji je dva smrtonosna strela, enega v glavo in drugega v srce, nato pa pogнал še sebi kroglo v glavo. Dekle je bilo takoj mrtvo, fanta so pa nezvestnega pripeljali v ljubljansko bolnico in je že izven nevarnosti. Zakaj je izvršil umor, trdovratno taji.

Zanimive aretacije. V Zagrebu so pretekli torek aretirali dva bančna ravnatelja, ker sta osumljena na poneverbe. Eden je generalni ravnatelj banke na Sušaku, a drugi ravnatelj podružnice na Reki.

Konje kradejo. V Zagrebu je ukradel neznanec kmetu Ante Starčeviću par konj, vrednih 5000 Din. Sličan slučaj se je zgodil tudi kmetu Nikoli Rukavini, kateremu so neznan zlikovec odpeljali par konj, vrednih 12.000 Din.

V Cetinju se bo te dni sestala oblastna skupščina, ki bo pred vsem razpravljala o tem kako porabiti 15 milijonov zlatih mark, ki jih je Črna gora dobila kot vojno odškodnino. Predlogov je več in se še ne ve, kako bi s tem denarjem čimbolj koristili revnemu črnogorskemu ljudstvu.

Sanatorij na Lovčenu. Prihodnji mesec bo dovršen sanatorij za tuberkulozne na Lovčenu. Sanatorij bo 1500 metrov nad morsko gladino pri tako imenovanem Ivanovem Koritu. V sanatoriju bo petdeset postelj.

Smrtna nesreča. Ugleden posestnik Jurij Završnik iz Št. Petra v Savinjski dolini je peljal po cesti iz Marije Reke voz slame in sedel na visoko naloženem vozu. Ker je zavozil preveč h kraju ceste, se je voz prevrnil in pokopal pod sabo Završnika, ki je bil takoj mrtev.

V Tuzli (Bosna) sta bila obsojena na smrt na večalih dva ubijalca. Ko sta slišala smrtno obsodbo, sta se oba prav veselo in zadovoljno nasmejala ter prosila navzoče poslušalce za cigarete.

Tovorni vlak se prevrnil v prepad. Pretekli teden se je pripetila v Bosni težka železniška nesreča. Tovorni vlak, ki je vozil iz Sarajeva proti Mostaru, se je na nekem mostu pri postaji Bradini prevrnil v prepad. Pri tem sta bila dva železničarja mrtva in več težko ranjenih. Vsled nezgode je bil most tako poškodovan, da je bil promet za 10 dni ustavljen.

Podzemsko jezero v Hercegovini. Te dni so v Trebinjskem srezu odkrili ogromno podzemsko jezero, ki se razprostira 25 metrov globoko pod zemeljsko površino.

Stoletnica čsl. zavarovalništva. 28. oktobra je preteklo 100 let po izdajanju dekreta avstrijske dvorne kancelije, s katerim se z veljavnostjo od 27. oktobra 1827 potrdijo pravila tedanje »Prve češke medsebojne zavarovalne družbe« v Pragi. Ta odlok je tembolj pomemben, ker pomeni sploh stoletni spomin češkega zavarovalništva. Slavnostna proslava se bo vršila v bodočem maju, letos se vršijo samo spominske stoletnice.

Italija kuje srebrne komade po 20 lir. Za proslavo petletnice fašistske revolucije bo italijanska vlada dala v promet nove 20 lirske srebrne komade.

Težka železniška nesreča v Italiji. Na progi Bari—Rotondo v Italiji se je pripetila te dni težka železniška nesreča. Dva osebna vlaka sta v največji brzini udarila skupaj. Lokomotive in vagoni so popolnoma razbiti. Sedem potnikov je mrtvih, a 80 težko ranjenih.

Dobrodušen dar Kemala. Ustanovitelj nove turške države Kemal Paša je večina svojega premoženja izročil turški narodni stranki. To premoženje je obstojalo iz mnogih hiš, ki jih je Turčija tekom zadnjih let podarila svojemu predsedniku. Kakor se vidi iz tega, niso bile ravno pretežke žrtve Kemala.

Napad na brzovlak. Na brzovlak, ki vozi iz Zagreba do Budimpešte, so na progi med Carevdarom in Lepavino izvršili neznanec napad s puškami. Oddalo se je več strelav, ki so prestrelili poštni voz.

Otok se je pojavil. Na Tonga otokih se je pojavil iz morja zopet otok Falcon ter kaže vulkanske izbruhe, ki bljujejo vsakih dvajset minut po eno minuto lavo. Otok Falcon se je prvič pojavil leta 1885. Po vulkanski delavnosti je zopet izginil ter se par let pozneje zopet pojavil, da zopet izgine pod površino morja.

Jetniki štrajkajo. V jetnišnici mesta Lodz na Poljskem je pričelo te dni štrajkati tristo jetnikov in sicer z gladom. Prenehali so uživati vsako hrano.

Umor na smrtni postelji. V bolnici v Nizzi na Francoskem je ležal na smrt bolan 27 letni inženjer. Vedno je še upal, da bo okreval in se takoj poročil s svojo zaročenko, ki ga je redno vsak dan obiskovala in tolažila. Nekega dne je zopet prišla v posete, a se je napram ženinu obnašala izredno hladno. Inženjer jo je takoj vprašal, kaj to pomeni. Dekle mu je odgovorilo, da je pravkar zvedelo od zdravnika, da ne bo ozdravel in da se radi tega tudi noče z njim poročiti. To je bolnika tako razjezilo, da je segel pod zglavje po revolver in nevesto na mestu ustrelil. Moža niso aretirali, ker je itak kmalu umrl.

Oproščen morilec. Pred poroto v Parizu se je te dni zagovarjal žid Schwarzbard, ki je ustrelil ukrajinskega Hetmana Petljuro. Za časa razpada cerske Rusije in boljševiške revolucije je zagospodoval v Ukrajini kozaški hetman Petljura. Ta je organiziral nebroj pogromov proti ukrajinskim židom. Ko so boljševiki pregnali vse protirevolucionarje, je Petljura pobegnil v Pariz. Porota je morilca oprostila.

Petrolejski potoki. V Mezopotamiji je posebna komisija s pomočjo vrtanja iskala petrolejske vrelce. Ko so na nekem mestu globoko v zemljo zavrtali, je začel petrolej v silnih množinah bruhati iz zemlje in je v celih potokih preplaval okolico. Strupeni plini, ki so uhajali iz zemlje, so usmrtili dva inženjerja in nekega Arabca, ki je hitel na pomoč.

Dvestoletnica kave. V Braziliji, mestu San Paulu slave te dni dvestoletnico odkar so začeli saditi kavo. Brazilija se mora v resnici samo kavi zahvaliti za svoje blagostanje. Kava je bila vpeljana v južno-ameriške države okrog l. 1727 od Francišk de Mello, portugalskega pomorskega oficirja.

Raziskavanja v Mongoliji. Zadnja leta se je mudila v Mongoliji več članska ameriška znanstvena ekspedicija, ki je raziskavala znamenitosti maloznanih in težko dostopnih pokrajin. V dolini neke reke so našli na ogromna okostja praživali in na še skoraj popolnoma ohranjena jajca. Učenjaki sodijo, da so jajca stara najmanj 10 milijonov let. Jajca so 25 cm dolga in 20 cm široka. Znanstveniki niso še edini v tem, od kakih živali izvirajo vse te zanimive najdbe.

Milijarde za izkopavanje starih Aten. Ameriški milijarder Rockefeller je naklonil za izkopavanje starih slavni Aten, glavnega mesta nekdanje grške države, 5 milijonov dolarjev. Sedanje Atene so zgrajene na starih Atenah, ki leže skoro nedotaknjene pokopane pod novim mestom.

Največja banka na svetu je gotovo Angleška državna banka, kjer se zbira ogromno bogastvo velike angleške države. Sedaj so pričeli graditi nove bančne prostore. Najznamenitejši del v poslopu bodo posebne blagajne, katere bodo varne pred ognjem in vsakim vlomom. Vrata teh blagajn tehtajo preko 20 tisoč kg in so iz posebnega jekla, ki je tako trd, da ga nobeno sredstvo ne načne.

Veliko odkritje profesorja Kozlova. Že večkrat smo omenili raziskovanje znamenitega ruskega učenjaka profesorja, ki vodi posebno komisijo po nedostopnih in zapuščenih krajih Mongolije. Pred nekaj dnevi je izvršil eno največjih svojih razkritij v teku 20 letnih raziskovanj. Odkril je grob kralja Džingiskhana, katerega rakev počiva na 78 zlatih kronah premaganih kraljev. Po sodbi prof. Kozlova je bogastvo v tej grobnici mnogo, mnogo večje, kakor pa znano bogastvo v Tutenkamnovi grobnici.

Koliko narodov živi v Rusiji. — Akademija znanosti v Leningradu je izdala statistiko, po kateri šteje Rusija 165 različnih narodov. Od teh jih je le 14, ki štejejo nad milijon duš, šestdeset narodov pa ima manj od 10.000 ljudi. Največ štejejo Velikorusi, Ukrajinci in Malorusi: 99 milijonov. Med drugimi narodi je tudi neko pleme, ki nima niti 100 ljudi.

Nov izum. Španski jezuit Ameide je iznašel velepomemben stroj, ki bo nadomestil pri avtomobilih bencin in pri lokomotivah premog in paro. Je to električni akumulator, priprava, ki bo nasičena in napolnjena z električno silo, katera bo gnala različna prevozna sredstva in tudi stroje v tovarnah. Ker je nova iznajdba mnogo cenejša in prikladnejša ter boljša, bo napravila v področju prometa celo revolucijo.

Število brezposelnih delavcev v Angliji znaša 1.173.000. Čeprav je to število velikansko, vendar se je znižalo za okroglo 2000 v enem tednu. Za vse brezposelne deloma skrbi država, deloma socialne ustanove. Milijone žrtvuje vlada iz državnega proračuna v te svrhe. Pri vsem tem težavnem stanju pa imajo lordi večino veleposestev v rokah in jih nečejo razdeliti med revne kmete, ampak jim večina veleposestev služi za lovišča in neobdelana. Veleposestniki so vsi brez razlike in povsod enaki, naj si bodo cerkveni ali posvetni in naj si bo v Sloveniji ali na Angleškem.

Koliko je ena milijarda? V današnjem času se zelo mnogo govori o milijardah, toda malokdo ve, koliko in kaj ta številka predstavlja. Nekoliko lažje si predstavljamo, ako povemo, da ena milijarda odgovarja 322.580 kilogramom zlata. Ako bi to zlato pretopili v žico, debelo tričetrtine milimetra, bi lahko z njo ovili zemljo na ekvatorju (v sredini). Za prevoz ene milijarde zlata bi v današnjih prilikah na železnici potrebovali 64 vagonov, v vsakem po 5.000 kilogramov zlata. Ako bi pa to zlato prelili, bi iz njega lahko napravili 22 človeških kipov v prirodni veličini.

Tržna poročila. Žito. Koruza stara 240 do 250, umetno sušena 245, nova 225 (v Bački 190), oves bosanski 250, moka 0 baška 465 do 470 Din za 100 kg. Ajda, proso. Za proso se plačuje 2 do 2.20 Din, za ajdo 2.5 do 2.8. — Krompir. Beli gorenjski 100 kg 80 do 85 Din. Zelje. 100 Din za 100 kg, kisl zelje 300 Din za 100 kilogramov. Seno, slama. Seno v balah prešano franko nakladalna postaja 60 do 65 Din za 100 kilogramov.

KMETIJSKA MATICA.

»Kmetijska Matica«. Nekateri knjige, ki izidejo letos v izdaji »Kmetijske Matic«, so že gotove, ostale bodo v najkrajšem času, na kar se začne z razpošiljanjem knjig poverjenikom. Kljub temu še marsikateri poverjenik ni vrnil nabiralne pole. Ker je v interesu rednega poslovanja kakor tudi v interesu našega kmečkega ljudstva, ki bi bilo zelo oškodovano, če bi pri dobro volji — naročiti si te poučne in koristne gospodarske knjige — ne moglo jih več dobiti, ker bodo brez dvoma tudi one knjige, ki so bile tiskane preko števila naročnikov, kmalu pošle, zato tem potom še enkrat pozivamo vse gg. poverjenike, naj nabiranje naročnikov takoj zaključijo in nam nabiralne pole vrnejo, ali pa vsaj sporočijo, koliko izvodov »Kmetijske Matic« naj jim letos pošljemo. — V onih krajih, kjer še nimamo svojih poverjenikov, naj prevzame za letos poverjeništvu kdo izmed zavednih, gospodarsko - naprednih kmetov in naj naroči vsaj za nekoliko sosedov te knjige. Prepričani smo, da kdorkoli bo samo enkrat naročil »Kmetijsko Matico«, bo ostal njen zvest naročnik celo svoje življenje. Poskusite, prepričajte se sami!

»Kmetijski koledar« za l. 1928 (v žepni obliki). Uredil Miloš Štibler. IV. letnik. Izdala »Kmetijska tiskovna zadruga« v Ljubljani, Kolodvorska ul. 7. Cena v platno vezanemu izvodu Din 10., po pošti 1 dinar več. Razprodajalci imajo popust. Že 4. poklanja letos »Kmetijska tiskovna zadruga« našemu kmetskemu ljudstvu ta lični in vzorni žepni koledar. Upoštevajoč praktične potrebe našega poljedelca in živinorejca, poskrbel je tudi letos urednik tega koledarja, da ne manjka v njem ničesar, kar potrebuje naš kmečki gospodar v svojem vsakdanjem življenju v koledarju. Poleg tega vsebuje koledar tudi več poučne vsebine, pri čemur je treba predvsem omeniti članek g. Štiblerja: Kaj mora vsak razumen kmet vedeti o kmečkih posojilnicah. Vsebinska je sledeča: Koledar za prestopno leto 1928. — Rodovnik naše vladarske rodbine. — Miloš Štibler: Kaj mora vsak razumen kmet vedeti o kmečkih posojilnicah. — Dr. Janko Rajar: Prva pomoč v hlevu Žzdr. Drole: Porodna vročina. — Dr. Janko Rajar: O jamstvu pri živinski kupčiji. — Glavne (postavne) napake pri živini. —

Kako se pozna starost govedi. — Valjenje. — Povprečna nosečnost domačih živali. — Kako dolgo naj držimo živali za rejo. Hektoliterska teža korenja, gomoljev, sočivja in sadja. — Koledar nosečnosti. — Živa teža in mlečnost nekaterih pasem goveda. — Lestvica za prevod višine konj (pesti in palecv) v cm. — Hektoliterska teža raznih semen. — Kaljivost semena zelenjadi. — Priprava sadnega vina. — Množina sladkorja in kisline v grozdnem in sadnem soku. — Razdalja sadnega drevja pri saditvi. — Kemična sestava raznih vrst mleka v odstotkih. — Raba umetnih gnojil na 1 oral. — Določi vreme za vse leto naprej! — Prva pomoč v nezgodah. — Prepovedani lovski čas. — Sejmski izkazi v ljubljanski in mariborski oblasti (po okrajih). — Založba je dala letos vezati koledar v polno platno, kar pomeni, da je koledar zelo okusno in trpežno vezan, kar je za našega kmeta velike važnosti. Kljub temu, da stane taka vezava mnogo več kakor ona iz prejšnjih let, vendar je ostala cena neizpremenjena, kar dokazuje zopet najboljšo voljo Kmetijske tiskovne zadruge, pomagati kar najbolj našemu kmetu. Kmetje, segajte marljivo po tem našem najboljšem koledarju!

Iščem vajenca

za sedlarsko in autolakirarsko obrt. — Leopold Šušteršič, Ljubljana, Dunajska cesta 41.

PO SVETU. Iz zgodovine.

Zgodovina je najboljša učiteljica tudi v politiki. Zato je prav, če včasih obrnemo svoj pogled v preteklost, da vidimo, kako je bilo včasih in kakšne posledice so imeli eni ali drugi zgodovinski dogodki. Zgodovina evropskih držav v srednjem veku nas uči, da so takrat v vseh evropskih državah vladali kralji in cesarji neovirano. Ljudstvo ni imelo nobenih pravic, imelo je le dolžnosti. Parlamentov in poslancev ni bilo; o vseh stvareh je odločeval samo vladar, kakor je hotel. Če je vladar napovedal vojsko, so morali kmetje v vojsko. Če je naložil nove davke, so jih morali kmetje plačati. Pravice pa, kakor rečeno, niso imeli kmetje, delavci in meščani nobenih.

Pravice so imeli samo plemenitaši. Ti so bili ministri in generali. Velike pravice pa so uživali tudi visoki duhovniki vseh ver.

V srednjem veku so torej vladali in gospodovali samo vladarji, plemenitaši (generali itd.) in visoka duhovščina. Ti trije so lahko počeli z ljudmi, kar so hoteli. Tako nas uči nepristranska zgodovina.

Zgodovina nas pa tudi uči, da so postali pred 150 leti ljudje tega neomejenega gospodstva temeljito siti in so se uprli. Začeli so Francozi, ki so svojega kralja obglavili, plemenitaše pregnali, visoki duhovščini pa vzeli njene predpravice. To se je zgodilo za časa velike francoske revolucije.

Francozom so sledili tudi drugi narodi in druge države v Evropi. Samo Francozom se imamo zahvaliti tudi mi, da imamo danes tudi mi vsaj nekaj pravic.

S pravicami pa je tako: Kdor jih zna ceniti, jih brani, da jih obdrži. Kdor pa svoje pravice ne zna ali noče braniti, ker je preboječ, ali pa sploh ne ve, da jo ima, temu jo vzamejo.

Koliko ljudi živi na zemlji?

S tem vprašanjem se je pečalo že mnogo učenjakov. Najnovejši račun pa je postavil profesor Knibbs, ki deluje kot statistik na zavodu za znanstvo in industrijo v mestu Melbourne v Avstraliji. On je najprej preiskoval, kako je narasčalo prebivalstvo v posameznih deželah. Našel je, da je živel na Kitajskem l. 1715 komaj 133 milijonov ljudi, l. 1815. pa jih je bilo že 348 milijonov, l. 1895 že 436 milijonov, danes pa jih je že blizu 450 milijonov. Te številke so pa samo približne, ker točne statistike prebivalstva na Kitajskem še nimamo. Potem je preračunal profesor Knibbs še statistiko prebivalstva za Avstralijo in za Združene države v Ameriki in za 20 držav v Evropi. Na podlagi svojih računov je našel, da se je prebivalstvo zemlje pomnožilo v letih 1906 do 1911 povprečno za nekaj čez 1 odstotek na leto. Ker živi danes na zemlji približno 1850 milijonov ljudi, bi jih moralo biti l. 2004. že dvakrat toliko (3700 milijonov), do l. 2085 pa štirikrat toliko (14.800 milijonov). Profesor Knibbs je mnenja, da toliko ljudi zemlja ne bo mogla prerediti, ampak samo kakih 7500 milijonov, a še to le v

slučaju, če bi se obdelovanje zemlje silno dvignilo.

Če bi bili računi profesorja točni, bi bili izgledi za človeštvo silno neprijetni. Dosedanji razvoj človeštva pa nam dokazuje, da se nam prenapolnjenosti zemlje še dolgo ni treba bati. Človeška znanost namreč še hitreje napreduje kakor pa raste število ljudi. Znanost pa je že do danes našla več kot dovolj sredstev, da se poljski pridelki silno dvigajo. Nobenega dvoma ni, da jih bo našla še več. Tako vemo, da na Kitajskem žito presajajo (kakor pri nas »flance«) in dosežejo na ta način ogromno večje pridelke kakor pa mi. S pomočjo znanosti nažanjejo Prusi na peščenih tleh svoje domovine po 24 centov žita na hektar, pri nas v rodovitnem Banatu pa komaj 8! Že iz teh števil vidimo, da hrane na zemlji še ne bo tako kmalu zmanjkalo, niti za ljudi in tudi ne za živali. Hudo bo samo tam (in je že danes hudo), kjer se ljudje nočejo nič učiti, ampak delajo v svoji lenobi tako, kakor so delali pred 300 leti. Če bi Slovenci pridelovali žito tako, kakor ga pridelujejo Kitajci, torej s presajanjem, ne bi bilo nobenemu našemu kmetu treba romati v Ameriko. O tem pa drugič kaj več.

Ferdo Seidl, Moderna izobrazba. Slika o potih in ciljih napredka. — Tiskovna zadruga v Ljubljani 1927. Zbirke Pota in cilji XIX. zvezek. Strani 80. Broširano Din 16.—, mehko vezano pa Din 20.—. — Že dolgo smo pogrešali v slovenščini knjigo, ki bi kratko, pregledno in jasno razložila, na čem sloni moderni svetovni nazor in kakšna bodi naša izobrazba, če hočemo veljati za napredne ljudi. V naših razmerah, ki so polne konfliktov med nazadnjaškim in naprednim svetovnim nazorom, je tak spis še posebno nujen in važen. »Tiskovna zadruga v Ljubljani« je pravkar izdala kot 19. zvezek svoje zbirke »Pota in cilji« razpravo Ferdo Seidla »Moderna izobrazba«. Poljudno in lepo sestavljena razprava ustreza v polni meri uvodoma omenjeni potrebi. Naš odlični prirodopisec, ki je že ponovno pokazal, kako mojstrski ume popularizirati prirodne vede in zagovarjati na njih sloneči svetovni nazor, je dal z »Moderno izobrazbo slovenskemu izobražencu pravi vadecemec. To kar najdeš drugod v debelih knjigah, je podano v Seidlovem opisu na 72 straneh, vendar pa je v njem vse, kar bi moral vedeti sleherni naprednjak, hkrati pa tudi vzpodbuja k proučevanju večjih spisov. Spi Ferdo Seidla »Moderna izobrazba« bo s pridom štala tudi naša mladina. Dobro bo rabil vsakemu naprednemu javnemu delavcu, zlasti učiteljem in drugim izobražencem, ki imajo konflikte z nazadnjaštvom na kmetih. Kakor vsi zvezki »Potov in ciljev« je tudi ta opremljen lično in okusno. Cena je pa jako nizka.

PROMETNA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Telefon št. 2140, 2982

Prešernova ulica 4

Pol. šte. rač. 13.553

(širo-račun pri keredni banki)

sprejema hranilne vloge in izdaja trg. kredite pod najugodnejšimi pogoji; eskompt in inkase menic ter trg. cesij. — Nakup vsakovrstnih predvojnih papirjev, prodaja valut in deviz po najugodnejših tečajih.

IVAN JAX IN SIN
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA 2.

Šivalni stroji

Izborna konstrukcija in elegantna izvedba in lastne lovarne. 15-letna garancija. Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno.

Pisalni stroji „ADLER“
Kolesa iz prvih lovarov: „DÜRKOPP“, „KAYSER“, „STYRIA“, „WAF-FENRA“ (Orožno kolo). — Pletilni stroji vedno v zalogi. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. — Daje se tudi na obroke! Cenike franco in zastonj!

PREKLIC.

Andrej Debelak, trgovec, Sv. Mohor, se preklīče; torej vsak, kateri mu zaupa, stori na lastni račun. — Marija Debelak, Sv. Mohor, p. Rog. Slatina.

POZOR vozniki iz Selške in Poljanske doline!

Prodam močan, dvo-vprežen voz, pripraven za prevažanje hlodov, z lestvami, dolg 5 m, v dobrem stanju. — Ogleda se v Zabnici šte. 18.

Poravnajte naročnino!

DENAR

si prihranite, ako kupite dobro blago za obleke in perilo; to pa le zato, ker

najdete

v občno znani, nad 50 let obstoječi trgovini

R. Miklauc

»Pri škofu«, Ljubljana

zelo veliko strokovno odbrano zalogo prvovrstnega kamgarna za moške obleke, fino svilen, volneno in porlino blago za ženske obleke, kakor tudi vse druge vrste blaga. — Postrežba zanesljivo poštena. — Naročila po pošti se takoj izvršijo.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo:

Premog, domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe.
Kovaški premog vseh vrst.
Koks, lvarniški, plavžarski in plinski.
Briketi.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta 15/I.

Najboljši in najirpčnejši ŠIVALNI STROJI so: „GRITZNER“ in „ADLER“ za dom, obrt in industrijo, v raznih opreah. — Istotam švicarski pletilni stroji „DUBIED“. Pisalni stroji „URANIA“. Ugodni plačilni pogoji. Večletna garancija.

Tovarniška zaloga:

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodl.

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1928,

ki ima 866 dni.

»VELIKA PRATIKA« je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od naših pradedov najbolj vpoštevan in je še danes najbolj obrajtan.

Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah.

»VELIKA PRATIKA« je najboljši in najcenejši družinski koledar.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi je ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikov
tiskarna in litografski zavod
Ljubljana, Breg 12

Najboljši in najlepši nakup blaga, jesenskega in zimskega za ženske, moške obleke in drugih potrebščin.

Kupite

le v znani trgovini

PRI ČEŠNIKU
LJUBLJANA - LINGARJEVA ULICA

POZOR
neveste in ženini, pri nakupu bališča.

POZOR
šivilje, krojači!
Zahtevajte vzorce!

Na prodaj imam

več tisoč izbranih in plemenitih vrst **SADNIH DREVESE**

za jesensko in spomladansko sajenje. —

JABLANE: Damasonov Kosmač, Jakob Lebel, Bobovec, Bleinhajmska Reneta, Šampanjska Reneta, Pisani Kardinal, Bojkovo jabolko. HRUSKE: Koroška moštnica, Tepka, Rumenke, Hardisovka in več namiznih domačih vrst. Cena jablanam je 10 Din za komad; cena hruškam je 12 Din za komad. Anton Šifrer, posestnik, Zabnica št. 13, pošta Skofja Loka.

Vieline od 85 Din, harmonike od 85 Din, gramofone od 345 Din, citre od 182 Din, manovone od 135 Din, tamburice, pihala itd. po izredno nizkih cenah direktno iz tovarniškega skladišča.

8 dni na ogled.

Vsak instrument lahko vrnete, če ne ugaja. Zahtevajte takoj **VELIK GENIK ZASTONJ** od skladišča

MEINEL IN HEROLD

TOVARNA GLASSIL, GRAMOFONOV IN HARMONIK
Maribor št. 108.

Svoji k svojim!

Kadar kupujete v mestu svoje potrebšćine, podpirajte v prvi vrsti trgovce, ki v našem listu nudijo svoje blago.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ustanovljena leta 1889.

(Gradska štedionica)

Ustanovljena leta 1889.

Telefon št. 2016.

LJUBLJANA, Prešernova ulica

Pošt. ček. 10.533.

stanje vloženega denarja nad 250 milijonov Din.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

stanje vloženega denarja nad 1000 milijonov kron

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilnišćnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem in davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišća denar nedolotnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.